

Проблеми освіти: Наук-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – Київ, 2015. – Вип. 85. – 238 с.

Для викладачів, аспірантів, науковців і керівних працівників освіти та навчальних закладів.

Редакційна колегія:

Ю.М. Коровайченко (в.о. головного редактора),

Ю.В. Ївженко (відповідальний секретар),

М.І. Жалдак, Б.Г. Кременівський, В.І. Луговий, О.І. Леута, О.І. Ляшенко,

М.Ф. Степко, В.В. Олійник, І.Ф. Прокопенко, В.О. Радченко, М.Б. Євтух,

А.С. Чайковський, Д.В. Чернілевський, Й. Польштуржискі, Н.І. Шевченко.

У збірнику вміщені матеріали наукових досліджень учасників XIII Міжнародної науково-методичної конференції «Сучасні технології формування духовно-патріотичних і національно-демократичних цінностей студентської молоді у контексті євроінтеграційних процесів», організованої Міністерством освіти і науки України, Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти, Академією міжнародного співробітництва з креативної педагогіки, Житомирським державним педагогічним університетом імені І. Франка.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Автори несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту інноваційних технологій і змісту освіти.

Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України.

Свідоцтво Серія КВ № 12814-1698Р від 1.06. 2007 р.

Збірник включено до переліку наукових видань ВАК України, в яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з педагогічних наук (Постанова № 1-05/2 від 26.01.2011 р.)

Адреса редакції: 03035, м. Київ, вул. Митрополита Василя Липківського, 36.

тел. (044) 248-19-64

© Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України, 2015

результате такого молитвенного труда и создается внутренний мир человеческой личности. Недаром молитву называют хлебом души.

Примерами такого внутреннего духовного делания полна вся отечественная история, начиная с благоверного князя Александра Невского, который с молитвенным возгласом: «Не в силе Бог, а в правде», защищал нашу землю от нашествия шведов и тевтонского ордена. Молитва сопровождала во всех битвах защитника православия князя Острожского – преподобного Федора. Нельзя не упомянуть генералиссимуса Александра Суворова. Известно, что он пел на клиросе. Молитва составляла духовный стержень всех его побед. Без нее он не начинал ни одного сражения. Его перу принадлежит акафист Пресвятой Богородице. Молитвой руководствовался и его лучший ученик Михаил Кутузов. Молитвенным стоянием в вере вызваны блестящие победы адмирала Федора Ушакова, ныне прославленного в лике святых.

Отдельное исследование потребовалось бы для перечисления целого ряда выдающихся ученых, художников, композиторов, писателей, врачей, педагогов и представителей других профессий, труд которых был одухотворен молитвой. У Николая Гоголя, например, сама структура его художественной речи родственна поэтическому языку Псалтири. Достаточно сравнить ритмическую организацию строф: «Славный город Миргород!» и «Живый в помощи Вышняго!». И там и там налицо единый жанр славословия.

Второй артефакт, - свидетельство живой молитвенной традиции в наши дни, раскрывает полноту сердечной радости во внутренних отношениях человека с Богом. Это, прежде всего, славословие, благодарение и прошение о благословении на день грядущий. Кроме того, данная молитва интересна тем, что в ней структурирована иерархичность духовной организации внутреннего мира. Все это есть не что иное, как неоспоримый фактор наличия в ней «жизни в присутствии Бога» или, иными словами, возврат к духовным истокам нравственной парадигмы бытия, о которой в свое время писал Ян Амос Коменский.

Литература:

1. Электронный ресурс. – режим доступа к информации: <http://www.newmartyros.ru/life/zhitie-sshchmch-nikolaya-kobranova-presvitera-1937.html>
2. Электронный ресурс. – режим доступа к информации: <http://krasvremya.ru/professor-valerij-slezin-patriotizm-i-duxovnost-dva-urovnya-soznaniya/>
3. Электронный ресурс. – режим доступа к информации: http://az.lib.ru/s/shpengler_o/text_1922_zakat_evropy.shtml
4. Электронный ресурс. – режим доступа к информации: orthodox-ruza.ru/ruzskoe_blagochinie/novomucheniki_i_ispovedniki/sluzhil_v_ruzskom_uezde_moskovskoj_gubernii/nikolaj_yakovlevich_kobranov/

УДК 377.3:379.83

СЛІПЧИШИН Л.В.,

канд. пед. наук, член-кореспондент АМСКП,

(Львівський науково-практичний центр

Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, м. Львів)

ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ТА ЇЇ РОЗВИТОК У ГУРТКУ

У статті проаналізовано структуру технологічної культури, визначено сутність техніко-технологічної культури гуртківця, виявлено її зв'язок із напрямками технологічної освіти та художньо-естетичною культурою, показано роль гуртка у її формуванні та розвитку.

Ключові слова: *техніко-технологічна культура, художньо-естетична культура, художньо-технічна творчість, образ, гурток, учень, професійно-технічний навчальний заклад.*

В статті проаналізована структура технологічної культури, определена сутність техніко-технологічної культури кружковця, виявлена її зв'язок з напрямками технологічного освіти та художньо-естетичною культурою, показана роль кружка в її формуванні та розвитку.

Ключевые слова: *техничко-технологическая культура, художественно-эстетическая культура, художественно-техническое творчество, образ, кружок, ученик, профессионально-техническое учебное заведение.*

In the article the structure of technological culture is analysed, the essence of workshoper's technic and technological culture is determined, it's connection with technological education approaches and artistic-aesthetic culture is revealed, the workshop's role in its formation and development is shown.

Keywords: *technic and technological culture, artistic-aesthetic culture, artistic and technical creation, image, workshop, student, vocational school.*

Сучасна людина у процесі свого розвитку поступово набуває ознак найважливіших у житті соціальних ролей – споживача, користувача, професіонала і творця. Про яку б роль не йшлося, в кожній з них особистість виявляє ознаки культури. Адаптація суспільства до глобальних техніко-технологічних змін, які змінюють професійні поля і галузевий поділ економіки, потребує серйозної підготовки до цього процесу і залучення різних категорій населення з метою підвищити рівень – техніко-технологічної культури.

Проблемі адаптації людини до сучасних техніко-технологічних змін присвячено багато праць, зокрема у таких напрямках: методології сучасної освіти (Б.Гершунський, В.Кремень, В.Стешенко); формування технологічної культури особистості у процесі професійної підготовки (С.Батишев, А.Беляєва, Г.Джевага, В.Скакун, С.Ткаченко). технологічна освіта і підготовка учнів в умовах сучасної профільної школи (О.Коберник, О.Морев, В.Сидоренко, Н.Слюсаренко, В.Тименко), формування і розвиток технологічної культури учнів в професійно-технічній освіті (В.Ковальчук, Л.Комісарова, В.Радкевич). Проте, як показує аналіз проблематики праць, недостатня увага приділяється ролі гуртків, які функціонують в професійно-технічних навчальних закладах, у розвитку техніко-технологічної культури і художньо-технічної творчості учнів.

Мета статті – проаналізувати сутність техніко-технологічної культури, виявити її зв'язок із напрямками технологічної освіти та художньо-естетичною культурою, показати роль гуртка в її розвитку.

У широкому розумінні технологічна культура інтегрує способи і види діяльності, в результаті чого з'являються продукти праці. Для виконання діяльності виконавець застосовує відповідні прийоми, способи і процедури, володіння якими впливає на якість виготовлення продукту праці. Оскільки діяльність може мати певну специфіку, її ефективне виконання потребує специфічної техніки й технології. Відповідно, у перетворювальній діяльності, участь в якій беруть суб'єкти (учень, робітник, працівник) і об'єкти (техніка, яка працює за певним принципом) виділяють інструментальний і технологічний компоненти. *Інструментальний* компонент об'єднує матеріальні засоби, які виконують роль знаряддя праці в конкретній діяльності, а *технологічний* компонент, в свою чергу, – навички, вміння. прийоми застосування знарядь, які має опанувати суб'єкт. Тому в культурі виробництва спостерігаються відповідно дві сторони, перша з яких відображає технічну й інструментальну оснащеність діяльності, а друга – рівень майстерності виконавців і стійкість функціонування технологічного процесу. У цьому контексті можна говорити про те, що під час виконання діяльності виконавець виявляє свою техніко-технологічну культуру, від рівня оволодіння якою залежатиме як перебіг процесу діяльності, так і якість вихідного продукту праці. Це актуалізує необхідність постійного вдосконалення техніко-технологічної культури виконавців, яке має відбуватися у напрямі змістових ліній сучасної технологічної освіти. У свою чергу прогресивні зміни в техніці й технології суттєво впливають на технологічну основу діяльності, що потребує удосконалення технологічної освіти працюючих.

Технологічна культура формується і розвивається в перетворювальній діяльності, для виконання якої людина застосовує знання і вміння, використовує здатність до мислення і виявляє творчі здібності. У цьому контексті проглядаються два виміри технологічної культури, які актуалізують потребу її розвитку: *соціальний*, який визначається рівнем розвитку суспільства в результаті доцільної та ефективної перетворювальної діяльності та сукупністю технологій, що досягнуті на сучасному етапі розвитку техніки й технології в

матеріальному і духовному виробництві; *особистісний*, який відображає рівень володіння людиною сучасними способами пізнання, перетворення світу і себе [4, с. 68].

Техніка і спосіб виробництва пов'язані з творчим мисленням і творчою перетворювальною діяльністю людини, в якій технологія є універсальним способом, що формує алгоритм діяльності. Цей алгоритм складається з двох компонентів: *основного*, який включає процеси проектування і виробництва, та *допоміжного*, який відображає етапи перетворювальної діяльності і за суттю є варіативним. Допоміжний компонент включає етапи, які відповідають логіці ефективного виконання діяльності, де кожний крок є обумовлений і при потребі прорахований: виявлення потреби, формулювання завдання, дослідження умов і ресурсів виконання завдання, складання переліку необхідних складових (специфікації), планування, виготовлення, економічне обґрунтування, естетичне оформлення тощо.

Технологічна культура тісно пов'язана з особливостями та специфікою діяльності, її зміст визначається тими функціональними обов'язками і завданнями, які стоять перед виконавцем, а рівень опанування характеризує майстерність виконавців.

Кожна професія (і діяльність, яка виконується) має технологічну основу. Тому розвиток виконавця в діяльності (в професії) пов'язується з приростом її технологічної основи, що буде виявлятися у рівні майстерності. Приріст технологічної основи діяльності має відбуватися відповідно до основних змістових ліній, які необхідно забезпечити в технологічній освіті: 1) людина в технічному середовищі; 2) технологічна діяльність людини; 3) соціально-професійне орієнтування людини на ринку праці; 4) графічна культура людини; 5) людина й інформаційна діяльність; 6) проектна діяльність людини у сфері матеріальної культури [5, с. 218]. У змісті гурткової роботи ці лінії також виявляються, але залежно від напрямку роботи гуртка реалізуються по-різному.

У разі відвідування однорічного гуртка або на першому році навчання гуртківець спирається на базові технологічні знання і вміння, які здобув у школі і набуває вже в професійно-технічному навчальному закладі, а в подальшому розвиває цю основу відповідно до можливостей рівня гуртка. Протягом наступних років навчання у гуртківця продовжує формуватися його технологічна культура, здійснюється творча предметно-перетворювальна діяльність, виховується внутрішня потреба самореалізації в обраному напрямі гуртка. Якщо напрям роботи гуртка наближений до профілю підготовки чи професії, яку освоює учень, то збільшується ймовірність підвищення рівня технологічної культури. Наприклад, на заняттях гуртка технічної творчості учні часто виготовляють об'єкти, що потребують нових рішень, а достатніх знань і вмінь для їх знаходження немає, оскільки предмети, що вивчаються, їх не дають. Особливо це стосується художнього конструювання і моделювання.

В узагальненому вигляді технологічна культура має таку структуру (за В.Симоненком): технологічні знання, вміння та особистісні якості людини; технологічний світогляд; технологічне мислення; технологічна етика; технологічна естетика. Кожен елемент структури, відповідно до [4, с. 218; 5, с. 228], має таке змістове наповнення: 1) *технологічні знання* – знання з галузі техносфери, способів перетворювальної діяльності і сучасних перспективних технологій виробництва та життєдіяльності людини; *технологічні вміння* – вміння робити свідомий і творчий вибір оптимальних способів перетворювальної діяльності, швидко освоювати сучасні технології і відповідно опанувати нові види праці чи професії, проектувати свою діяльність і передбачати її результати, проводити дизайн-аналіз, користуватися ІКТ, здійснювати проектну діяльність, виконувати графічні побудови і т. д.; (технологічно) *важливі якості людини для ефективного виконання перетворювальної діяльності* — самовизначення в діяльності або професії, працелюбність, різноманітність пізнавальних інтересів, гнучкість мислення, самостійність і компетентність, мобільність в діяльності, дисциплінованість, підприємливість, потреба в самовдосконаленні; 2) *технологічний світогляд* – система технологічних поглядів на природу, суспільство, виробництво, людину та її мислення; 3) *технологічне мислення* – мисленнева здібність людини до створення матеріальних і духовних цінностей, спрямована на пошук оптимальних засобів перетворення речовини, енергії та інформації в потрібний продукт; 4) *технологічна*

етика – сукупність норм і принципів, дотримання яких забезпечує партнерське співіснування людини і техносфери (техносистем); 5) технологічна естетика – естетичне ставлення людини до засобів, процесів і результатів перетворювальної діяльності, що виявляється в дизайнерських знаннях, уміннях і здібностях, які людина виявляє в перетворенні технологічного середовища за законами краси [4, с. 68-73].

Визначення змісту технологічної культури учнів у контексті напряму гурткової роботи здійснюється відповідно до компонентів структури культури і напрямів технологічної освіти. *Структура технологічної культури*: ТЗУЯ – технологічні знання, вміння і важливі якості; ТС – технологічний світогляд; ТМ – технологічне мислення; ТЕ – технологічна етика; ТЕс – технологічна естетика. *Напрями технологічної освіти*: 1 – людина в технічному середовищі; 2 – технологічна діяльність людини; 3 – соціально-професійне орієнтування людини на ринку праці; 4 – графічна культура людини; 5 – людина й інформаційна діяльність; 6 – проектна діяльність людини у сфері матеріальної культури.

Виходячи із зазначеного вище, *змістове наповнення технологічної культури гуртківця* (на прикладі гуртка художньо-технічної творчості, де провідною діяльністю є художнє ковальство) включає:

ТЗУЯ: 1 – знати види інструментів для роботи, вміти користуватися інструментами, приладами; 2 – послідовність виконання прийомів, дій, робіт; використання різних технік; 3 – знати, які вироби і чому популярні; 4 – виконувати ескізи, малюнки, схеми для кування виробів; 5 – вміти шукати інформацію в різних джерелах, проводити економічний аналіз роботи; 6 – проектувати виріб і процес його виготовлення. ТС: 1 – розуміти взаємодію людини з природою, технікою (провідна роль людини чи техніки); 2 – розуміти роль технологій в людській діяльності; 3 – розуміти необхідність освоєння сучасної техніки і технології; 4 – розуміти потребу створення досконалих схем, малюнків, креслень з використанням ІКТ; 5 – знати програмне забезпечення для виконання роботи; 6 – вміти переносити ідею в проект. ТМ: 1 – вміти здійснювати пошук необхідних інструментів, приладів, матеріалів для виконання роботи; 2 – вміти скласти доцільну послідовність операцій відповідно до умов; 3 – розмірковувати про соціальну роль гурткової роботи; 4 – вміти аналізувати, порівнювати, компонувати при виконанні графічних робіт, розвинутість образного мислення; 5 – розуміти структуру інформаційної сфери та знати способи отримання інформації; 6 – розвинутість проективного компонента образного мислення. ТЕ: 1 – знати про шкідливий вплив роботи техніки і способи його уникнення; 2 – знати про можливі негативні наслідки технологій та способи їх уникнення; 3 – вибирати для роботи ті види діяльності, які не шкодять людству і суспільству; 4 – чітко та акуратне виконання графічних робіт; 5 – використовувати коректну інформацію та перевіряти її достовірність; 6 – дбати при розробці проекту про відсутність негативних наслідків. ТЕс: 1 – знати ергономічні вимоги до інструментів, приладів, виробів; 2 – знати і вміти вибирати викінчувальні та оздоблювальні види робіт; 3 – знати естетичні можливості різних технік у ковальстві та вміти їх використовувати; 4 – знати стилі, основи композиції і рисунку, вміти проводити дизайн-аналіз; 5 – вміти шукати і користуватися інформацією естетичного характеру; 6 – мати дизайнерські знання і вміти їх використовувати.

Технічна культура гуртківця визначається рівнем володіння знаряддями праці, які застосовуються в діяльності з напряму гуртка. У репродуктивній діяльності має місце залежність знаряддя праці та операцій від мети і завдання. Це дає можливість контролювати хід і якість роботи. Творча ж діяльність відрізняється тим, що відомі мета і результат, а невідомі знаряддя і операції [1, с. 12-13]. Тому знання можливостей знарядь праці і вміння застосовувати їх в проблемній ситуації позитивно впливає на творчий розвиток гуртківця і рівень його технічної й технологічної культури.

Знаряддя можуть бути фізичні, теоретичні та загальнонаукові. У гуртковій діяльності до фізичних знарядь можна віднести машини різного призначення (прес, штамп, верстат, швейна, вишивальна, набивна машини), контрольно-вимірювальні інструменти (лінійка, штангенциркуль); до теоретичних – закони, правила, які можна використати для досягнення

конкретної мети; до загальнонаукових – знання, які можна застосовувати в різних галузях для розроблення методів вирішення завдань (наприклад, математичні розрахунки).

Таким чином, *техніко-технологічна культура* гуртківця розглядається як його *здатність ефективно здійснювати перетворювальну діяльність із напрямку роботи гуртка, застосовуючи для цього знання знарядь праці, сучасні технології, вміння їх використовувати у звичайних обставинах, а також переносити в нові умови.*

Оскільки в структурі технологічної культури є компонент технологічна естетика, то в техніко-технологічній культурі він інтегрований з технічною естетикою. Розвиток цих компонентів залежить від ступеня розвинутої образного мислення і його проєктивного компонента. Відповідно до цього необхідно забезпечити умови для проєктної діяльності людини у сфері матеріальної культури як одного з важливих напрямів технологічної освіти. Фактично через ці компоненти в художньому проєктуванні (як специфічному виді діяльності) реалізується зв'язок технічної і художньої творчості. Як зазначає О.Плуток, проєктно-художня творчість «інтегрує у собі художню й технічну складові і сприяє освоєнню дійсності на засадах поєднання доцільності, гармонії та краси. Залучення до неї учнів основної школи відкриває значні можливості для вдосконалення їхніх творчих здібностей, проєктно-технологічних і художньо-творчих умінь, естетичних смаків» [2, с. 1]. Це означає, що неможна формувати і розвивати техніко-технологічну культуру відірвано від художньо-естетичної культури.

Якщо в загальноосвітній школі є передумови для їхнього взаємозв'язку і взаємодії [3], то в професійно-технічній освіті це робиться несистемно з того часу, як із навчальних планів зник предмет «Естетика». Концептуальні засади формування змісту художньо-естетичної освіти та виховання в професійно-технічних навчальних закладах визначаються її метою з урахуванням професійної діяльності: опанування цінностей вітчизняної та зарубіжної художньої культури як складових єдиної духовної спадщини людства; профільна диференціація змісту художньо-естетичної освіти, спрямована на вивчення кращих зразків виробів, які мають відношення до професії; розвиток образного мислення як необхідної складової творчого мислення; вивільнення різних видів обдарованостей учнів, що у подальшому дозволить розширити основи для їх адаптації в професійній діяльності.

Таким чином, можна зробити висновок щодо актуальності розвитку техніко-технологічної культури і ролі гуртка у цьому процесі. На сучасному етапі розвитку суспільства якісні зміни в техніці та технології актуалізують потребу в підготовці творчих фахівців із розвинутою техніко-технологічною культурою. Її основи закладаються в загальноосвітній школі, а в професійній школі вона розширюється і поглиблюється. Аналіз змісту компонентів цієї культури показав важливе значення образу як найменшої частки знання і відповідно образного мислення. Образ завдяки своїм властивостям (образності та предметності) забезпечує взаємозв'язок і взаємодію двох культур – техніко-технологічної та художньо-естетичної, на основі яких виникає і розвивається художньо-технічна творчість. У цьому аспекті набуває значущості участь учнів професійно-технічних навчальних закладів у роботі тих гуртків, які забезпечують інтеграцію художньої і технічної творчості.

Література:

1. Калошина И.П. Психология творческой деятельности : учебное пособие И.П.Калошина. – 3-е изд., доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2008. – 655 с.
2. Плуток О.В. підготовка майбутнього вчителя трудового навчання до проєктно-художньої творчості учнів основної школи : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія та методика професійної освіти” / О.В.Плуток. — Чернігів, 2010. — 20 с.
3. Про затвердження Концепції художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах та Комплексної програми художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах [Електронний ресурс] : наказ МОН України та АПН України 25.02.2004 N 151/11. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1038.609.0>
4. Симоненко, В.Д. Технологическая культура и образование /В. Д. Симоненко. – Брянск : Изд-во БГПУ, 2001. – 214 с.
5. Штененко, В.В. Основні підходи до визначення змісту і структури технологічної освіти в Україні (щодо проєкту Концепції технологічної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів України) /

В.В.Стешенко // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки. – Бердянськ : БДПУ, 2011. – №03 – С.216–222.

УДК 37.01

СОЛОГУБ А.І.

*доктор філософії, член-кореспондент НАПН України,
академік, директор Центру креативної педагогіки АМСКП, м. Кривий Ріг*

ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

У статті наголошується, що профільне навчання може виконати своє призначення тільки як гуманістичне, у якому старшокласник може всіляко звеличується, як унікальна істота, що має можливість соціальної і творчої самореалізації.

Ключові слова: гуманістичне навчання, усебічний розвиток, профільне навчання.

В статті обосновується, що профільне навчання може виконати своє призначення тільки як гуманістичне, оскільки тільки воно може всецело возвышати старшокласника, як унікальне істоту, надаючи можливість соціальної і творчої самореалізації.

Ключевые слова: гуманистическое обучение, всестороннее развитие, профильное обучение.

The article notes that specialized education can fulfill their mission only as humanistic, because it can raise student, as a unique being, providing opportunity for social and creative self.

Keywords: humanistic education, comprehensively development, profile education.

Мета статті – здійснити спробу філософського трактування сутності профільного навчання, як гуманістичного, що всіляко утверджує велич старшокласника, як людини.

Актуальність проблеми. У модернізації сучасної вітчизняної освіти масштабно здійснюється її профілізація. Сама ідея профілізації, хоч і не нова, але є інновацією державного рівня на яку суспільство покладає свої надії у підвищенні рівня майбутнього кадрового забезпечення економіки. У зв'язку з цим, є гостра потреба визначення сутності профільного навчання як гуманістичного, яке категорично не визнає старшокласника «посудом» для наповнення інформацією – знаннями, вміннями та навичками. В такому разі учень – предмет вчительської маніпуляції, а навчання не є за своєю сутністю гуманістичним і тим, що звеличує старшокласника, як людину. Не дивлячись на гостроту проблеми гуманізації навчання у вітчизняних дослідженнях висвітлюється недостатньо відповідні їй технології профільного креативного навчання [15; 16].

Виклад основного матеріалу. Від часів зародження філософії гуманізму головним її предметом була і залишається людина як біологічна, соціальна і творча істота. Як суб'єкт соціальних відносин вона є особистістю – унікальною цілісною системою, що становить не щось назавжди задане, а відкрите до постійних змін. Дослідження проблем сутності гуманістичного навчання спонукає визначення філософського розуміння людини як предмета навчання, що має забезпечувати її усебічний розвиток.

Як зазначає С.Гончаренко, він є відносно цілісною системою поглядів гуманістичним ідеалом виховання, що склався в епоху Відродження в руслі культурного руху гуманізму [2, с. 84]. Усебічний розвиток – це захмарна мрія багатьох держав світу. оскільки він можливий лише в тих цивілізованих суспільствах, де створені умови одержання високоякісної освіти й оволодіння культурою, що відповідає кращим світовим зразкам. Якщо особистість здатна поєднувати суспільно корисну продуктивну діяльність, як наголошує науковець, з дослідницькою, культурно об'єднувальною, то її можна уважати усебічно розвиненою. Проблеми сутності розвитку, значення, умов забезпечення усебічного розвитку особистості в усі часи хвилювали людство.

Тому логічним є звернення до досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців, що сприяли філософському усвідомленню гуманістичного розуміння сутності людини та мети її завдань сучасної освіти. На особливу увагу заслуговують дослідження вітчизняних і зарубіжних філософів, психологів, педагогів М.Бердяєва, Л.Бінсвангера, М.Босса.